

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У КОСМІЧНОМУ ПРАВІ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВО

Дуже актуальною проблемою протягом всієї історії існування міжнародного космічного права було питання відповідальності суб'єктів космічної діяльності. Ця проблема набула особливої актуальності на сьогоденному етапі розвитку космічного права, адже в останні десятиліття дуже активного розвитку зазнала космічна техніка, розширилось коло суб'єктів які беруть участь в космічних відносинах, поряд з державами активними учасниками космічних відносин стали неурядові організації, діяльність яких зачіпає інтереси багатьох держав планети.

Договір про космос 1967 встановив загальне правило й можна сказати визначення відповідальності, згідно з яким держава несе відповідальність за всю національну космічну діяльність незалежно від того, здійснюється вона урядом або фізичними і юридичними особами. Загальне поняття відповідальності включає в себе ще такі поняття як політична та матеріальна відповідальність. Навіть у тому випадку, якщо така діяльність здійснюється міжнародною організацією, солідарну відповідальність несуть і держави-члени.

Питанням відповідальності за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, присвячена Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічним об'єктам, 1972 р. (далі - Конвенція про відповідальність за збитки). Вона встановила абсолютну відповідальність запускаючої держави за шкоду, завдану її космічним об'єктом на поверхні Землі або повітряному судну в польоті (ст. 2). Для цієї ситуації можна сказати, що держава несе відповідальність за шкоду незалежно від наявності її вини. Це один із прикладів міжнародної відповідальності за джерело підвищеної небезпеки.

Якщо шкоди завдано не на поверхні Землі, а в космосі або повітряному просторі космічному об'єкту однієї держави таким же об'єктом іншої, то остання несе відповідальність лише за наявності вини.

Коли у запуску бере участь кілька держав, всі вони несуть солідарну відповідальність.

Питання відповідальності вирішуються на міждержавному рівні навіть у тому випадку, якщо шкода завдана фізичним та юридичним особам. Претензія про відшкодування збитку передається дипломатичними каналами, а в разі недосягнення врегулювання - до Комісії з розгляду претензій.

Щодо особливості національного регулювання відповідальності за космічну діяльність, то можна сказати, що такі питання врегульовані законодавчими актами самої країни, такий закон діє в Росії, на національному рівні в Україні питання до цього часу не вирішене.

Питання відповідальності за шкоду, заподіяну об'єктами, запущеними в космічний простір, мають велике значення, тому що відповідна діяльність здатна вплинути докільля, призвести до втрат життя і власності та ін.